

2^ο Κ.Ε.Δ.Α.Σ.Υ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ

ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΕΛΙΣΣΑΒΕΤ ΓΕΩΡΓΙΟΥ (ΨΥΧΟΛΟΓΟΣ- ΠΕ23)
ΜΑΝΘΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ ΕΙΡΗΝΗ (ΨΥΧΟΛΟΓΟΣ- ΠΕ23)
ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΛΑΜΠΡΙΝΗ (ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΕΑΕ-ΠΕ60ΕΑΕ)
ΝΕΚΕΒΑΡΗ ΜΑΡΙΑ (ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΕΑΕ – ΠΕ60ΕΑΕ)
ΝΤΟΥΝΗ ΜΑΡΙΑ (ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΕΑΕ- ΠΕ60ΕΑΕ)
ΝΤΕΒΕ ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΜΑΡΙΑ (ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΡΙΑ –ΠΕ21)
ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ (ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΡΙΑ –ΠΕ21)
ΜΗΛΙΩΝΗ ΕΥΤΥΧΙΑ(ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΡΙΑ- ΠΕ29)
ΤΣΟΝΤΑΚΗ ΜΑΡΙΑ (ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΡΙΑ-ΠΕ29)
ΣΠΑΘΑΡΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ (ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΡΙΑ-ΠΕ28)



Σχολική Ετοιμότητα

Αρκετοί εκπαιδευτικοί και γονείς διερωτώνται εάν ο/η μαθητής/τρια του νηπιαγωγείου είναι έτοιμος/η να φοιτήσει στο δημοτικό σχολείο. Πως μπορούμε να καταλάβουμε αν το παιδί μας είναι έτοιμο; Ποιοι είναι οι τομείς και οι δεξιότητες που καθορίζουν αν το παιδί μας είναι στο επίπεδο ανάπτυξης που απαιτείται ώστε να έχει μια ομαλή μετάβαση και πορεία στην Α' τάξη του δημοτικού.

Τι ορίζεται ως σχολική ετοιμότητα;



Τι ορίζεται ως σχολική ετοιμότητα;

Σχολική ετοιμότητα ορίζεται το επίπεδο της εκπαιδευτικής, ψυχολογικής, συναισθηματικής ωρίμανσης, με τη κατάκτηση των απαραίτητων δεξιοτήτων που επιτρέπουν στο μαθητή/τρια να συμμετέχει και να ανταποκριθεί με επιτυχία στη μαθησιακή διαδικασία και τις απαιτήσεις της Α΄ Δημοτικού. Συγκεκριμένα Η σχολική ετοιμότητα αναφέρεται στις γνωστικές, συναισθηματικές, κοινωνικές και σωματικές δεξιότητες που χρειάζεται ένα παιδί για να μεταβεί με επιτυχία στην δημοτική εκπαίδευση. Στο πλαίσιο της Ελλάδας, η σχολική ετοιμότητα έχει μελετηθεί στο ευρύτερο πλαίσιο της ανάπτυξης του παιδιού, λαμβάνοντας υπόψη διάφορους ψυχολογικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες που επηρεάζουν αυτή την ετοιμότητα. Η βιολογική ωρίμανση και το χρονολογικό ορόσημο των 6 ετών που ορίζεται για την μετάβαση στο δημοτικό σχολείο, δεν συνοδεύεται πάντοτε με την ικανότητα του παιδιού να ανταποκριθεί σε αυτή τη μετάβαση. Προκειμένου ένα παιδί να είναι σε θέση να μεταβεί με επιτυχία στην επόμενη εκπαιδευτική βαθμίδα κρίνεται σκόπιμη η κατάκτηση δεξιοτήτων σε συγκεκριμένους τομείς.

Παρακάτω παρουσιάζονται ανά τομέα ανάπτυξης, οι δεξιότητες και το επίπεδο των δυνατοτήτων που θα πρέπει να έχουν επιτευχθεί πριν τη προαγωγή του παιδιού στη δημοτική εκπαίδευση.



Τομείς και Δεξιότητες

- **Γνωστικές Δεξιότητες:** Γλωσσική Ανάπτυξη, Προσοχή, Μνήμη, Επίλυση προβλημάτων και εκτελεστική λειτουργία
- **Γλωσσικές Δεξιότητες:** Καταληπτότητα του λόγου, Φωνολογική Επίγνωση, Γραφοφωνημική Αντιστοιχία, Λεκτική βραχύχρονη μνήμη, Ακουστική διάκριση φθόγγων, Εντοπισμός συλλαβής, Αναπτυγμένος περιγραφικός και αφηγηματικός λόγος
- **Λογικομαθηματικές Δεξιότητες:** Κατάκτηση της έννοιας της Αριθμοσειράς «πριν-μετά» από το 1-10, Σταθερή καταμέτρηση, Οπτική Αναγνώριση αριθμητικών συμβόλων και σχημάτων, Εννοιες Μεγέθους-Ποσότητας, Χωροχρονικές Έννοιες, Σειροθέτηση, Ομαδοποίηση, Ακουστική διάκριση (σχετίζεται με την ικανότητα επίλυσης μαθηματικών προβλημάτων), Αίτιο-αποτέλεσμα
- **Κοινωνικές Δεξιότητες:** Κοινωνικός χαιρετισμός, Ενεργή ακρόαση, Συζήτηση, βαθμός Συνεργατικότητας με εκπαιδευτικούς και ομηλίκους, Ακολουθία κανόνων τάξης, Προσαρμογή σε αλλαγές, Ακουστική Αντίδραση (Απαντητικότητα).

Ψυχολογικοί Παράγοντες: Συναισθηματικές Δεξιότητες, Αυτοαντίληψη και Αυτοεκτίμηση, Κίνητρα και στάσεις απέναντι στο σχολείο

- **Τομείς Έργου:** Δεξιότητες Αυτοφροντίδας, Προσχολικά έργα, Αδρή και Λέπτη Κινητικότητα



Γνωστικές Δεξιότητες

Γλωσσική ανάπτυξη: Η ικανότητα αποτελεσματικής επικοινωνίας είναι απαραίτητη για τη σχολική επιτυχία. Η γλώσσα αποτελεί το μέσο κοινωνικοποίησης και αλλά και της ανάπτυξης της σκέψης. Η γλωσσική ανάπτυξη αποτελείται από **τη γλωσσική αντίληψη και τη γλωσσική έκφραση.**



Γνωστικές Δεξιότητες

Προσοχή: Η ικανότητα το παιδί μπορεί να επιλέγει και να εστιάζει σε ένα ερέθισμα, να διατηρεί τη συγκέντρωση, να μετατοπίζει το ενδιαφέρον και να αγνοεί τους περισπασμούς.

Ως προς τη **Προσοχή**, το παιδί:

- Εστιάζει τη προσοχή του σε δύσκολες δραστηριότητες αρκετή ώρα
- Εστιάζει τη προσοχή του στην ανάγνωση μεγάλων παραμυθιών με εικόνες
- Εστιάζει τη προσοχή του στην ανάγνωση μικρής έκτασης ιστοριών χωρίς εικόνες και μπορεί να ανταποκριθεί σε ερωτήσεις κατανόησης αυτών.



Γνωστικές Δεξιότητες

Μνήμη: Η ικανότητα το παιδί να αναγνωρίζει, να ανακαλεί ή να οικοδομεί ικανότητες, έννοιες και γεγονότα, να αναδημιουργεί ρουτίνες μετά από βραχύχρονη ή/και μακρόχρονη καθυστέρηση.

Ως προς τη Μνήμη, το παιδί:

- Το παιδί σε αυτή την ηλικία αναμένεται να διατηρεί στη μνήμη του (οπτική και ακουστική) 5-6 στοιχεία.
- Μπορεί να αποστηθίσει μικρά ποιήματα και κείμενα και να τα απαγγείλει
- Μπορεί να εκφράζει λεκτικά αναμνήσεις με σαφή και κατανοητό τρόπο
- Μπορεί να ξαναπεί τα βασικότερα σημεία μιας άγνωστης ιστορίας που κάποιος του διάβασει



Γνωστικές Δεξιότητες

Επίλυση Προβλημάτων και εκτελεστικές λειτουργίες : Οι δεξιότητες που σχετίζονται με τον προγραμματισμό, την οργάνωση και τη γνωστική ευελιξία είναι επίσης σημαντικές. Αυτές οι ικανότητες αξιολογούνται μέσω εργασιών που δοκιμάζουν τον έλεγχο των παρορμήσεων και τη στοχευμένη συμπεριφορά. Σε αυτή την ηλικία τα παιδιά είναι ικανά να λύσουν προβλήματα με μία μεταβλητή και να συνεργαστούν για την επίλυση προβλημάτων σε ομάδες.



Γλωσσικές Δεξιότητες

- **Γλωσσική Αντίληψη:** εντοπισμός, οργάνωση και ερμηνεία των ήχων-δεδομένων που λαμβάνει ο μαθητής μέσω της ακοής
- **Γλωσσική Έκφραση-Λόγος:** οι λέξεις που χρησιμοποιούμε, συνδυασμός των λέξεων για δημιουργία προτάσεων και ορθή χρήση

Λόγος= Γραμματική+ Σύνταξη+ Σημασιολογία+ Πραγματολογία

- **Ομιλία:** Συνδυασμός των ήχων για σωστή άρθρωση των λέξεων, σωστή ποιότητα φωνής, κατάλληλη ροή και ρυθμό



Γλωσσικές Δεξιότητες

Ως προς τη Γλωσσική Αντίληψη το παιδί αναμένεται να:

- Κατανοεί βασικό καθημερινό λεξιλόγιο που ξεπερνά τις 3.000 λέξεις
- Ακολουθεί σύνθετες οδηγίες τόσο βραχύχρονα όσο και μακροπρόθεσμα
- Ακούει με προσοχή και αντιλαμβάνεται ιστορίες με αρχή-μέση –τέλος
- Απαντά σε ερωτήσεις κατανόησης μιας ιστορίας
- Κάνει προβλέψεις για την πρόοδο της ιστορίας
- Κατανοεί γραμματικά και μορφοσυντακτικά φαινόμενα πχ. πληθυντικός αριθμός, γένη



Γλωσσικές Δεξιότητες

Ως προς τη Γλωσσική Έκφραση το παιδί αναμένεται να:

- Το εκφραστικό λεξιλόγιο κυμαίνεται στις 2500-5000 λέξεις
- Κατηγοριοποιεί και ταξινομεί έννοιες βασικού και πιο σύνθετου λεξιλογίου
- Κάνει ορθή χρήση ολοκληρωμένων μορφοσυντακτικών προτάσεων
- Ο αυθόρμητος προφορικός του λόγος είναι κατανοητός από όλους τους ακροατές
- Χρησιμοποιεί προτάσεις που περιλαμβάνουν δύο ή περισσότερες πληροφορίες.
- Αφηγείται ή αναδιηγείται ιστορίες και εμπειρίες από την καθημερινότητά του με λεπτομέρειες και με τη σωστή σειρά.
- Δημιουργεί από μόνο του δικές του ιστορίες και τραγούδια
- Κάνει αλλά και απαντάει σε ερωτήσεις με το ποιός, πού, πότε, τί, γιατί
- Εκφράζει τις ιδέες και απόψεις του
- Έχει κατακτήσει όλα τα φωνήματα-ήχους σε όλες τις θέσεις (έως 6 ετών έχουν κατακτηθεί και τα τριπλά συμφωνικά συμπλέγματα, πχ. /str/)



Γλωσσικές Δεξιότητες

Ο βαθμός κατάκτησης των γλωσσικών δεξιοτήτων στο Νηπιαγωγείο, προβλέπουν σε σημαντικό βαθμό τη δυνατότητα κατάκτησης μαθησιακών δεξιοτήτων, όπως είναι η Ανάγνωση, η Γραφή, η ικανότητα επίλυσης μαθηματικών προβλημάτων κλπ. Για την εκτίμηση των δεξιοτήτων του Λόγου, οι μαθητές καλούνται να ολοκληρώσουν επιτυχώς **δραστηριότητες**, όπως:

- **1.Φωνολογική Επίγνωση:** Το παιδί καλείται να εντοπίσει ακουστικά, τη θέση ενός φωνήματος στην αρχική, μεσαία και τελική θέση μιας λέξης. Αναμένεται ακόμη, να αντιλαμβάνεται τη διαφοροποίηση των ήχων μεταξύ παρόμοιων λέξεων (Διάκριση φθόγγων) καθώς και να είναι σε θέση να αντιληφθεί την ομοιοκαταληξία. Σε περίπτωση μη κατάκτησης της Φωνολογικής Επίγνωσης, ενδέχεται να συνυπάρχουν και δυσκολίες ακουστικής επεξεργασίας, ενώ παρεμποδίζεται η ανάπτυξη δεξιοτήτων Ανάγνωσης και Γραφής.



Γλωσσικές Δεξιότητες

- **2. Προφορικές Δοκιμασίες:** Το παιδί να είναι σε θέση να εκτελέσει απλές οδηγίες ή μια σειρά οδηγιών. Εκτιμάται η ικανότητα κατανόησης και ολοκλήρωσης του προφορικού λόγου, ακουστικής επεξεργασίας και μνήμης.
- **3. Γλωσσικές Αναλογίες:** Το παιδί να είναι σε θέση να συσχετίζει έννοιες κατά τρόπο λογικό (π.χ. με τα χέρια πιάνουμε, με τα μάτια.. βλέπουμε)
- **4. Ολοκλήρωση Μορφών:** Ο μαθητής καλείται να αναγνωρίσει μια ολοκληρωμένη μορφή (gestalt) από ένα ημιτελές οπτικό ερέθισμα, όπου αξιολογείται η κατανόηση των σχέσεων και οι κατεκτημένες εσωτερικές αναπαραστάσεις. Διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο στη κατάκτηση Γραφοφωνημικής Αντιστοιχίας.
- **5. Γραφοφωνημική Αντιστοιχία:** Το παιδί να μπορεί να συνδέσει τα φωνήματα του ονοματός του με τα γράφηματα που αντιστοιχούν. Αποτελεί σημαντική κατάκτηση πριν αποκτηθεί η δεξιότητα Ανάγνωσης και Γραφής.



Γλωσσικές Δεξιότητες

- **6. Σύνταξη του λόγου:** Ο μαθητής να κρατάει σταθερή μορφοσυντακτική δομή και οι προτάσεις να είναι ολοκληρωμένες. (Υποκείμενο-Ρήμα-Αντικείμενο).
- **7. Άρθρωση:** Σημαντικές δυσκολίες στην άρθρωση παρεμποδίζουν σημαντικά την ανάπτυξη δεξιοτήτων Φωνολογικής Επίγνωσης και κατ'επέκταση παρεμποδίζεται η ανάπτυξη δεξιοτήτων Ανάγνωσης και Γραφής.
- **8. Ακολουθίες Λέξεων:** Το παιδί καλείται να επαναλάβει ακολουθίες λέξεων και για την επιτυχή ολοκλήρωση αυτής της διαδικασίας, απαιτείται σημασιολογική αναγνώριση των λέξεων, λεκτική μνήμη και ακουστική επεξεργασία και διάκριση.
- **9. Λογικοσυμπερασματική σκέψη:** Ο μαθητής πρέπει να είναι σε θέση να ολοκληρώνει επιτυχώς και αυτόνομα, σειροθετήσεις βάσει μεγέθους, αλλά και βάσει χρονικής ακολουθίας των εικόνων. Τυχόν δυσκολία στην οικεία δραστηριότητα, αποδεικνύει ελλιπή κατάκτηση των χρονικών εννοιών «πριν-μετά», καθώς και της σχέσης αιτίας--αιτιατού, σημαντικές ικανότητες που συνδέονται με εμφάνιση μελλοντικών δυσκολιών σε ασκήσεις χρονικής αντικατάστασης των ρημάτων, παραγωγής γραπτού εκφραστικού λόγου (έκθεση) και ικανότητας επίλυσης μαθηματικών προβλημάτων.



Λογικομαθηματικές Δεξιότητες

- Πρώτη αρίθμηση(0-10):

- Να μετράει από το 1 έως το 10

- Να αναγνωρίζει τα αριθμητικά σύμβολα της πρώτης δεκάδας και να τα συνδέει με τις αριθμητικές λέξεις

- Να καταμετράει, να μετράει με βήματα εμπρός και πίσω(ανά 2)

- Κατάκτηση της έννοιας της Αριθμοσειράς «πριν-μετά» από το 1-10

- Αντιστοίχιση πλήθους αντικειμένων με τον αντίστοιχο αριθμό

- Αντιστοίχιση ένα προς ένα

- Να αντιλαμβάνεται αριθμητικές σχέσεις στην πρώτη δεκάδα και να επιλύει απλά αριθμητικά προβλήματα με πρόσθεση και αφαίρεση



Λογικομαθηματικές Δεξιότητες

- **Οπτικοποίηση:**

- Να αναγνωρίζει και να αναπαριστά σχήματα και να τα συσχετίζει με αντικείμενα
- Να κατασκευάζει ή να σχεδιάζει σχήματα και χωρικές καταστάσεις από μνήμης ή λεκτικές περιγραφές π.χ. να ζωγραφίζει κάτι που έχει δει από μνήμης

- **Γεωμετρικά Σχήματα:**

- Να αναγνωρίζει και να ονομάζει κύκλο, τρίγωνο, τετράγωνο, ορθογώνιο
- Να κατασκευάζει, σχεδιάζει και περιγράφει άτυπα ιδιότητες των σχημάτων
- Να συγκρίνει και να κατηγοριοποιεί δισδιάστατα σχήματα



Λογικομαθηματικές Δεξιότητες

▪ Μετρήσεις:

-Να πραγματοποιεί άμεσες και έμμεσες συγκρίσεις μεγεθών π.χ. να μπορεί να διακρίνει το πιο ψηλό, να μπορεί να βάζει σε σειρά αντικείμενα ανάλογα με το μέγεθος, να αντιλαμβάνεται που χωράνε πιο πολλά

Κανονικότητες και πρότυπα:

-Να αναγνωρίζει, να αναπαράγει και να συνεχίζει μια κανονικότητα από υλικά ή αριθμούς ή ένα πρότυπο(μοτίβο)

-Να βρίσκει το στοιχείο που λείπει από μια κανονικότητα ή ένα μοτίβο

-Ομαδοποίηση αντικειμένων



Μαθηματικές Δεξιότητες

Προσανατολισμός στο χώρο:

- Να κατανοεί, να επεξεργάζεται και να αναπαριστά θέσεις στο χώρο, διευθύνσεις και διαδρομές
- Κατεκτημένες χωρικές και προμαθηματικές έννοιες



Κοινωνικές Δεξιότητες

- **Κοινωνικές Δεξιότητες:** Οι κοινωνικές δεξιότητες είναι κρίσιμες για την αποτελεσματική αλληλεπίδραση με τους συνομηλίκους και τους δασκάλους. Αυτές οι δεξιότητες περιλαμβάνουν:

➤ **Συνεργασία και Μοιρασιά:** Συνεργατικές συμπεριφορές όπως το μοίρασμα, η εναλλαγή σειράς και η εργασία με άλλους συνομηλίκους είναι σημαντικές για τις ομαδικές δραστηριότητες μάθησης.

➤ **Επικοινωνία:** Η σαφής και κατάλληλη έκφραση αναγκών, συναισθημάτων και ιδεών είναι ζωτικής σημασίας για την οικοδόμηση κοινωνικών σχέσεων. Σε αυτή την ηλικία αναμένεται το παιδί να είναι σε θέση να εκφράσει τις επιθυμίες του, τα συναισθήματά του και τις σκέψεις του πάνω σε ένα θέμα που άπτεται των ενδιαφερόντων του ή της σχολικής ζωής.

Το παιδί πριν τη μετάβαση στο δημοτικό αναμένεται να έχει κατακτήσει τις παρακάτω κοινωνικές δεξιότητες: α) Να συστήνεται με το όνομά του, β) να χαιρετά όταν έρχεται ή αποχωρεί από ένα χώρο, γ) να συμμετέχει και να εκκινεί διάλογο, δ) να διατηρεί σταθερή και ποιοτική βλεμματική επαφή με το συνομιλητή του, ε) να επιδιώκει την κοινωνική επαφή και αλληλεπίδραση, στ) να αιτείται βοήθειας και να εκφράζει τα αιτήματά του με αιτιολόγηση.

- **Παιχνίδι:** Το παιχνίδι διαδραματίζει κομβικό ρόλο στη ζωή του παιδιού. Μέσα από το παιχνίδι το παιδί αναπτύσσει τις γνωστικές του λειτουργίες, καλλιεργεί τις συναισθηματικές και κοινωνικές του δεξιότητες. Στην ηλικία των 5-6 ετών το παιδί είναι σε θέση να εμπλακεί σε **κατασκευαστικό παιχνίδι** (κατασκευές με τουβλάκια, από μίμηση ή αυθόρμητη κατασκευή), έχει εξελίξει την ικανότητά του για το **συμβολικό παιχνίδι** και το **παιχνίδι φαντασίας**, ενώ εμπλέκεται πλέον ενεργά σε **κοινωνικό παιχνίδι** με εναλλαγές ρόλων και προσποίηση.
- **Ρύθμιση Συμπεριφοράς:** Η ικανότητα των παιδιών να τηρούν τους κανόνες της τάξης, να ακολουθούν τις ρουτίνες είναι σημαντική για την επιτυχία στο σχολείο και κρίνεται απαραίτητη για τη μετάβαση στο δημοτικό.
- **Συμμόρφωση με τους Κανόνες:** Τα παιδιά σε στην ηλικία των 5-6 ετών είναι σε θέση να κατανοήσουν απλές, σύνθετες αλλά και ομαδικές εντολές.
- **Προσαρμοστικότητα:** Η ικανότητα προσαρμογής σε διαφορετικά περιβάλλοντα και προσδοκίες είναι απαραίτητη κατά τη μετάβαση στο σχολείο.
- **Αυτοέλεγχος:** Η διαχείριση της συμπεριφοράς σύμφωνα με τις κοινωνικές προσδοκίες είναι κρίσιμη για την ακαδημαϊκή επιτυχία.

Συναισθηματικές Δεξιότητες

- **Συναισθηματική νοημοσύνη:** Η ικανότητα αναγνώρισης των βασικών συναισθημάτων (χαρά, λύπη, θυμός, φόβος, αηδία, έκπληξη) ισχυροποιείται σε αυτή την ηλικία. Τα παιδιά αναμένεται να είναι σε θέση να αναγνωρίσουν τα βασικά συναισθήματα τόσο στον εαυτό τους, όσο και στους άλλους.
- **Ενσυναίσθηση και κοινωνική κατανόηση:** Στην ηλικία των 5-6 ετών το παιδί έχει κατακτήσει την ικανότητα κατανόησης των συναισθημάτων και των προοπτικών των άλλων, γεγονός που συμβάλλει στις θετικές σχολικές αλληλεπιδράσεις και τις σχέσεις με τους συνομηλίκους.
- **Αυτορρύθμιση:** Ο συναισθηματικός έλεγχος, η αντιμετώπιση της απογοήτευσης και της ματαίωσης καθώς και η διατήρηση της συναισθηματικής ισορροπίας σε ένα περιβάλλον τάξης, αλλά και στις κοινωνικές επαφές των παιδιών με συνομηλίκους είναι ζωτικής σημασίας για τη σχολική ετοιμότητα. Η αυτορρύθμιση αντιπροσωπεύει πτυχές όπως η αύξηση του αυτοελέγχου, η ικανότητα αναβολής ή καθυστέρησης της ικανοποίησης και η αναμονή ενός πιο κατάλληλου χρόνου ή τόπου, ανάλογα με τις περιστάσεις.

Κίνητρα και στάσεις απέναντι στο σχολείο

Κίνητρο για μάθηση: Το εγγενές κίνητρο και το ενδιαφέρον ενός παιδιού για μάθηση είναι σημαντικοί παράγοντες για τη σχολική ετοιμότητα. Οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί παίζουν σημαντικό ρόλο στη δημιουργία κατάλληλων κινήτρων για μάθηση και γνωστική ανάπτυξη.

Αυτοαντίληψη και αυτοεκτίμηση: Τα παιδιά που αισθάνονται ικανά και σίγουροι για τις ικανότητές τους είναι πιο πιθανό να συμμετέχουν σε σχολικές δραστηριότητες και να χειρίζονται καλά τις ακαδημαϊκές προκλήσεις. Η θετική αυτοεκτίμηση επιδρά θετικά στη διαμόρφωση της σχολικής ετοιμότητας.



- **Ρύθμιση Συναισθημάτων:** Η συναισθηματική ρύθμιση αναφέρεται στην ικανότητα να διαχειρίζεται κανείς τα συναισθήματά του σε διάφορες καταστάσεις. Τα παιδιά που μπορούν να ρυθμίζουν τα συναισθήματά τους τείνουν να αποδίδουν καλύτερα ακαδημαϊκά και κοινωνικά. Βασικά στοιχεία της ρύθμισης των συναισθημάτων περιλαμβάνουν:

➤ **Έλεγχος Παρορμήσεων:** Η ικανότητα να διαχειρίζεται τις παρορμήσεις και να καθυστερεί την ικανοποίηση είναι απαραίτητη για να παραμένει ο μαθητής συγκεντρωμένος στην τάξη.

➤ **Διαχείριση Άγχους:** Τα παιδιά που μπορούν να διαχειριστούν το άγχος και την ανησυχία είναι πιο πιθανό να προσαρμοστούν πιο αποτελεσματικά στις απαιτήσεις του σχολείου.

➤ **Αυτοεκτίμηση και Αυτοπεποίθηση:** Η θετική αυτοαντίληψη και η αυτοπεποίθηση βοηθούν τα παιδιά να προσεγγίζουν τα σχολικά καθήκοντα με μια στάση «μπορώ να το κάνω», «θα τα καταφέρω».



Τομείς Έργου – Δεξιότητες Αυτοφροντίδας

▪ ΈΝΔΥΣΗ ΑΠΟΔΥΣΗ

1. Περνά ζώνη στο παντελόνι
2. Ντύνεται χωρίς εποπτεία
3. Κλείνει φερμουάρ στο πίσω μέρος των ρούχων
4. Κουμπώνει κουμπιά στο πίσω μέρος των ρούχων
5. Δένει φιόγκο
6. Δένει κορδόνια
7. Διαλέγει κατάλληλα ρούχα ανάλογα με την θερμοκρασία και την περίπτωση



Τομείς Έργου – Δεξιότητες Αυτοφροντίδας

▪ ΣΙΤΙΣΗ

1. Χρησιμοποιεί σωστά σκεύη για το φαγητό
2. Χρησιμοποιεί κοφτερό μαχαίρι για να κόψει μαλακές τροφές
3. Χρησιμοποιεί το μαχαίρι για επάλειψη
4. Σερβίρεται μόνο του εάν οι γονείς κρατούν το πιάτο
5. Βοηθά στο στρώσιμο του τραπέζιού με προφορικές οδηγίες
6. Καθαρίζει το μέρος του στο τραπέζι
7. Είναι κοινωνικό και ευγενικό κατά την διάρκεια των γευμάτων
8. Σερβίρεται στο τραπέζι, περνά τα πιάτα
9. Ετοιμάζει τα δικά του κρύα δημητριακά
10. Ανοίγει γάλα σε χάρτινη συσκευασία



Τομείς Έργου – Δεξιότητες Αυτοφροντίδας

▪ ΤΟΥΑΛΕΤΑ-ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ

1. Πηγαίνει τουαλέτα τελείως ανεξάρτητο
2. Πλένει πρόσωπο και χέρια
3. Μένει στεγνό όλη τη νύχτα
4. Σκουπίζει και φυσά την μύτη του όταν χρειάζεται χωρίς υπενθύμιση
5. Πλένεται μόνο του εκτός της πλάτης, λαιμού και αφτιών
6. Βουρτσίζει τα δόντια του
7. Τραβά καζανάκι
8. Χτενίζει ή βουρτσίζει μακριά μαλλιά
9. Ρυθμίζει την θερμοκρασία του νερού για πλύσιμο
10. Βρίσκει την τουαλέτα σε δημόσιο χώρο



Τομείς Έργου – Δεξιότητες Αυτοφροντίδας

▪ ΔΟΥΛΕΙΕΣ ΣΠΙΤΙΟΥ

1. Τακτοποιεί τα παιχνίδια του
2. Φτιάχνει σάντουϊτς
3. Πετά τα σκουπίδια
4. Στρώνει το κρεβάτι του
5. Απαντά στο τηλέφωνο σωστά
6. Βάζει αλλού τα βρώμικα ρούχα
7. Αποφεύγει δηλητηριώδεις ή βλαβερές ουσίες
8. Είναι υπεύθυνο για μια ημερήσια δουλειά του σπιτιού



Τομείς Έργου – Προσχολικά Έργα

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

1. Ζωγραφίζει μεσαίου μεγέθους εικόνες μένοντας μέσα στις γραμμές
2. Σχεδιάζει απλές αναγνωρίσιμες εικόνες όπως σπίτι, άνθρωπο, δέντρο
3. Ζωγραφίζει ένα μικρού μεγέθους σχέδιο με ακριβή προσοχή στην λεπτομέρεια

ΨΑΛΙΔΙ

1. Κόβει τετράγωνο
2. Κόβει τρίγωνο
3. Κόβει κύκλο
4. Κόβει απλό σχέδιο
5. Κόβει περίπλοκο σχέδιο
6. Κόβει άλλα υλικά εκτός από χαρτί



Τομείς Έργου – Προσχολικά Έργα

ΓΡΑΦΟΚΙΝΗΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ

1. Αντιγράφει +
2. Αντιγράφει /
3. Αντιγράφει τετράγωνο
4. Αντιγράφει \
5. Αντιγράφει X
6. Αντιγράφει τρίγωνο
7. Αντιγράφει ρόμβο
8. Αντιγράφει νnnn
9. Γράφει όνομα και επώνυμο
10. Αντιγράφει γράμματα της αλφαβήτου



Τομείς Έργου – Αδρή Κινητικότητα

- Πηδά πάνω από αντικείμενα
- Κουτσό στο ένα πόδι
- Χοροπηδά σε ευθεία γραμμή
- Στέκεται στο ένα πόδι περίπου 8" με τα χέρια διπλωμένα
- Περπατά σε δοκό ισορροπίας χωρίς να πέφτει
- Σκάβει με τα πόδια εναλλάσσοντάς τα
- Τρέχει αλλάζοντας κατεύθυνση
- Πηδά μπροστά 6 φορές χωρίς να πέσει
- Πηδά προς τα πίσω 6 φορές
- Πηδά σκοινάκι
- Ορμά και πιάνει μπάλα
- Κατεβαίνει σκαλοπάτια εναλλάσσοντας πόδια



Τομείς Έργου – Αδρή Κινητικότητα

- Πηδά εναλλάσσοντας πόδια διατηρώντας την ισορροπία του
- Περπατά ισορροπημένα μπροστά, πίσω, πλάγια
- Κουνιέται και διατηρεί την αρχική κίνηση
- Ανεβαίνει κινητή σκάλα
- Τριπλάρει μπάλα με κατεύθυνση
- Μπορεί να κάνει σκοινάκι μόνο του
- Μαζεύει αντικείμενα από το έδαφος ενώ τρέχει
- Πατινάρει μπροστά 3 μέτρα
- Κάνει ποδήλατο
- Στέκεται στο ένα πόδι με κλειστά μάτια για 10"
- Κρεμιέται για 10" από οριζόντια μπάρα, μεταφέροντας το βάρος του στα χέρια



Τομείς Έργου – Λεπτή Κινητικότητα

- Χρησιμοποιεί με συνέπεια το επικρατέστερο χέρι
- Διπλώνει χαρτί στην μέση με τις άκρες να συναντιούνται
- Βάζει κλειδί στην κλειδαριά και ανοίγει
- Περνά μικρές χάντρες από κορδόνι αντιγράφοντας ένα παρόμοιο σχέδιο
- Περνά από δάχτυλο σε δάχτυλο το μολύβι
- Κατασκευάζει πήλινα σχήματα βάζοντάς τα μαζί σε 2 ή 3 μέρη
- Βιδώνει μαζί βιδωτά αντικείμενα
- Γυρίζει το μολύβι για να χρησιμοποιήσει την γόμα και το ξαναγυρνά
- Κάνει αντίθεση
- Χτυπά καρφί με σφυρί
- Διπλώνει τετράγωνο χαρτί δύο φορές στην διαγώνιο με μίμηση
- Πιάνει μαλακή μπάλα ή σακουλάκι με το ένα χέρι
- Χτίζει γέφυρα με 5 κύβους



Γονεϊκή Μέριμνα και Οικογενειακό Περιβάλλον

Το οικογενειακό περιβάλλον παίζει καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη ψυχολογικών παραγόντων που είναι απαραίτητοι για την ετοιμότητα στο σχολείο. Θετικές πρακτικές γονικής μέριμνας, όπως η ζεστασιά, η υποστήριξη, η άνευ όρων αποδοχή και αγάπη καθώς και η θέσπιση ορίων, μπορούν να ενισχύσουν την συναισθηματική και γνωστική ανάπτυξη. Η υιοθέτηση ενός διαλεκτικού στυλ γονεϊκότητας οδηγεί σε παιδιά με αυτοπεποίθηση, αυτοεκτίμηση και συναισθηματική ωριμότητα. Οι γονείς που ακολουθούν το διαλεκτικό στυλ τείνουν να εστιάζουν στα εγγενή πλεονεκτήματα του παιδιού, να δίνουν έμφαση στην ανάπτυξη της αυτονομίας, εστιάζουν στην συναισθηματική καλλιέργεια παράλληλα με την εφαρμογή ορίων με συνέπεια και σταθερότητα και προσαρμόζουν τα στοιχεία αυτά ανάλογα με την αναπτυξιακή ηλικία του παιδιού.

Επιπλέον, η συμμετοχή των γονέων στην πρώιμη εκπαίδευση ενός παιδιού, συμπεριλαμβανομένου του διαβάσματος λογοτεχνικών βιβλίων κατάλληλων για τη συγκεκριμένη ηλικία, της θέσπισης μιας δομημένης ρουτίνας στην καθημερινότητα, τη δημιουργική ενασχόληση παιδιών-γονέων καθώς και της ενθάρρυνσης της περιέργειας υποστηρίζει την ετοιμότητα για το σχολείο.

Θεωρίες και μοντέλα επιρροής

Κατά την εξέταση της σχολικής ετοιμότητας, αναφέρονται διάφορα ψυχολογικά μοντέλα στο ελληνικό πλαίσιο, όπως:

- **Θεωρία Οικολογικών Συστημάτων του Bronfenbrenner:** Αυτό το μοντέλο τονίζει τη σημασία του περιβάλλοντος του παιδιού, συμπεριλαμβανομένης της οικογένειας, της κοινότητας και του σχολείου, στην ανάπτυξη του παιδιού και στην κατάκτηση της σχολικής ετοιμότητας.
- **Η Κοινωνικοπολιτισμική Θεωρία του Vygotsky:** Εστιάζει στον ρόλο των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων και των πολιτισμικών εργαλείων στη γνωστική ανάπτυξη. Κομβικό στοιχείο αποτελεί η έννοια της *Ζώνης Επικείμενης Ανάπτυξης*, που είναι η απόσταση ανάμεσα σε αυτό που είναι σε θέση το παιδί να κατακτήσει μόνο του και όσα μπορεί να καταφέρει με την αλληλεπίδραση με έναν ενήλικο.
- **Τα στάδια της γνωστικής ανάπτυξης του Piaget:** Βασικό σημείο της κλασικής αυτής θεωρίας είναι η ανάπτυξη του παιδιού μέσα από συγκεκριμένα στάδια. Οι θεωρίες του Piaget εφαρμόζονται συχνά για να κατανοήσουν την ετοιμότητα των παιδιών να συμμετάσχουν σε συγκεκριμένες γνωστικές εργασίες μέσα στο σχολικό περιβάλλον. Το παιδί κατά τη μετάβαση στο δημοτικό σχολείο περνά από την *προ-εγνοιολογική περίοδο* στην *περίοδο των συγκεκριμένων λογικών ενεργειών*.



Σύνοψη: Η σχολική ετοιμότητα στην Ελλάδα διαμορφώνεται από έναν συνδυασμό γνωστικών, συναισθηματικών και κοινωνικών παραγόντων. Η έρευνα στη χώρα υπογραμμίζει τη σημασία της πρώιμης παιδικής ανάπτυξης, τον ρόλο του οικογενειακού και πολιτιστικού πλαισίου και την επιρροή των κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων. Η πλήρης κατανόηση αυτών των ψυχολογικών παραγόντων μπορεί να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής να προετοιμάσουν καλύτερα τα παιδιά για το σχολείο και να ενισχύσουν τις πιθανότητές τους για ακαδημαϊκή επιτυχία.



ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- American Speech- Language- Hearing Association (ASHA). (2023). *Language and Literacy Development in 5-7 Year Olds*.
- Berk, L. (2015). *Child development*. Pearson Higher Education AU.
- Bigner, J. J., & Gerhardt, C. (2020). *Σχέσεις γονέα-παιδιού: Εισαγωγή στη γονικότητα* (μτφ. Ι. Φυριππή). Πεδίο. (έτος έκδοσης πρωτοτύπου 2006).
- Cole, M., & Cole, S.R. (2002). *Η ανάπτυξη των παιδιών*. (τομ. Β). Τυπωθήτω.
- Entwisle, D. R., & Alexander, K. L. (1998). Facilitating the transition to school: The role of early learning experiences, *The Elementary School Journal*, 98 (4)
- Gottman, J. (2011). *Η συναισθηματική νοημοσύνη των παιδιών*. (μτφ. Χρ. Ξενάκη). Πεδίο. (έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1997)
- Hoff, E. (2013). *Language Development* (5th ed.). Wadsworth Cengage Learning.
- Καλατζή-Αζίζι, Α., & Ζαφειροπούλου, Μ. (επιμ.) (2011). *Προσαρμογή στο σχολείο. Πρόληψη και αντιμετώπιση δυσκολιών*. Πεδίο.
- Linder, T. (2008). *Transdisciplinary Play-Based Assessment* (2nd Edition). Paul H Brookes Pub Co .

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ντούση, Ι., Γωνίδα, Ε., & Κιοσέογλου, Γ. (2019). Γνωστική και μεταγνωστική επίδοση των παιδιών κατά την προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία: Ρυθμός ανάπτυξης και ατομικές διαφορές, *Ψυχολογία*, 24 (1), 157-176.
- Παρασκευόπουλος Ι. Ν. & Παρασκευοπούλου, Π. Ι. (2011) Αθηνά Τεστ Διάγνωσης Δυσκολιών Μάθησης. Αθηνά Τεστ.
- Πετρογιάννης, Κ. (2024). *Η μελέτη της ανθρώπινης ανάπτυξης. Οικοσυστημική/Βιο-οικολογική προσέγγιση*. Πεδίο.
- Ράλλη, Α., & Τσαούση, Δ. (2023). Σχολική ετοιμότητα: Οριοθέτηση, σημασία, αξιολόγηση και προκλήσεις. Στο: *Προβληματισμοί και προτάσεις στον χώρο της ψυχοπαιδαγωγικής επιστήμης*. Διάδραση.
- Siegler, R. S., & Alibali, M. W. (2022). *Η ανάπτυξη της σκέψης των παιδιών* (μτφ. Κ. Γούλα & Ζ. Κουλεντιανού). Gutenberg (έτος έκδοσης πρωτοτύπου 1998).
- Snow, C. E., & Beals, D. E. (2006). *Measuring Narrative Development in Response to Picture Books*.
- Στεφανάκη, Ε. (2021). *Βοήθησέ με να μιλήσω*. Αθήνα: Διόπτρα.
- Τζεκάκη Μ.(2010). *Μαθηματική εκπαίδευση για την προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία. Αλλάζοντας την τάξη των Μαθηματικών*, Θεσσαλονίκη, Ζυγός
- Tzouriadou, M., Anagnostopoulou, E., Toutountzi, E. & Psoinou. M. (2008). *Detroit test. Detroit Test of Learning Aptitude(DTLA, DTLA-P: 3, DTLA-4)*, Aristotle University of Thessaloniki, Ministry of Education.